

[Trons huvudartikel, ML](#)

[Att vandra i ljuset, SB](#)

[Lärosamtal med ELBK, SB](#)

[Tolkning av det orimliga \(K\), SB](#)

[\[Register\]](#) [\[Årgångar\]](#) [\[Föregående nr\]](#) [\[Nästa nr\]](#)

Trons huvudartikel

Vi gick alla vilse som får, var och en av oss ville vandra sin egen väg, men Herren lät allas vår missgärning drabba honom. Jes. 53:6

Denna text styrker klart och väldigt denna artikel: Kristus har burit vår synd. Den bekräftar därmed hela Nya testamentet. Ja, den är den enda grund och huvudpelare på vilken hela evangelium vilar.

Där denna artikel blir bestående, där bibehålls också alla andra. Ty om vi tror att Kristus har dött för oss, så måste också det följa att vi tror att han ger oss den Helige Ande och därigenom gör oss till rätta medlemmar av den kristna kyrkan.

Därför har djävulen inte så mycket att göra med någon artikel som med denna, för att störta omkull den. Ty han vet att allt beror på den. Och det är denna artikel ensam som gör en stor och evig skillnad mellan vår religion och alla andra.

Den som därför stadigt och i sanning tror på denna artikel blir väl bevarad för alla villfarelser, och den Helige Ande är honom helt säkert nära. Ty utan den Helige Ande kan man inte fatta eller predika denna lära.

Men de som viker av från denna huvudpunkt står i fara att förföras av alla möjliga falska och villfarande läror, såsom när man drivs hit och dit av vinden.

Martin Luther

Att vandra i ljuset

Predikan över Joh. 12:35-43, 3 sönd. i Fastan 1995

Vandra medan ni har ljuset, så att inte mörkret får makt med er, säger Jesus i vår text. Vad menar Jesus med att vandra? Han förklarar det själv, när han säger: *Tro på ljuset medan ni har ljuset, så att ni blir ljusets barn*. Det betyder alltså att tro, och att kristenlivet är ett liv i fortsatt tro på Jesus. Vad hjälper det att vi i dopet trodde och tog emot Jesus, om vi inte gör det i dag? Och vad hjälper det om vi tror i dag, men mörkret får makt över oss i morgon? Inte blir vi ljusets barn en gång i himmelen då. Nej, det gäller att i dag, i morgon och hela livet vandra i tro på Jesus.

Först när vandringen är över kan vi sluta att tro. För när vi är framme behöver vi inte längre tro, utan då får vi med egna ögon se ljuset, Kristi härlighet, och inte nog med det – vi får också på ett alldeles nytt sätt uppleva att vi själva är ljus rakt igenom, utan minsta inslag av synd och mörker. Det är verkligen något att se fram emot!

Men ännu är vi inte där. Än så länge måste vi hålla oss till dagens text och till predikan av Guds Ord som ger oss kraft att vandra i ljuset.

1. Det som gör denna vandring så svår är att mörkret hela tiden begär oss

Det kan ibland låta som om det vore ganska lätt att tro på Jesus och syndernas förlåtelse. Men så är det inte. Tron på Jesus innebär en väldig kamp mot de onda andemakterna, vilket är denna söndags överskrift. De omger oss ständigt och väntar bara på lämpligt tillfälle att dra oss in i mörkret igen.

Ibland återvänder de som kommit till tro mycket snabbt till mörkret. Det är sådana människor som Jesus i sin liknelse om den fyrahanda sädesåkern (Matt. 13) liknar vid stengrunden eller klippmarken. De tar snabbt, lätt och med

glädje åt sig Ordet, men det slår inte rot. Vid minsta påfrestning avfaller de. Den onda anden viskar t.ex. i deras öra när de går ut ur kyrkan efter en predikan som har gripit dem: ”Vad skall min familj och mina vänner säga om jag bekänner mig som kristen? Det leder bara till komplikationer!” Strax är Ordet glömt och tron borta. Så kan man höra och tro predikan inne i kyrkan och redan på kyrktrappan vara tillbaka i mörkret. Tänk på rådsherrarna i slutet av vår text. De trodde i och för sig på Jesus. Men de ville inte visa det, för de var rädda att bli utstötta ur synagogan. Djävulen sände människofruktans onda ande i deras hjärtan. Han övervann dem lätt. Varför? *De ville hellre bli ärade av människor än av Gud*, står det. Så uppplukade mörkret dem igen.

När det gäller dem som varit kristna länge, sådana som döpts som barn och som vuxit upp med Guds Ord i ett gott hem med kristen fostran, kan det vara lite besvärligare för de onda andemakterna. De är ett svårare byte, som kräver en annan taktik än plötslig överrumpling. Här begagnar sig ofta mörkets makter av en mer långsiktig strategi, varigenom de gradvis försöker nå sitt mål att vinna tillbaka dem. De sår en smula tvivel nu och då. De försöker skapa lite felaktiga och överdriva förväntningar på kristendomen och de kristna. De vill göra oss avundsjuka på världen, dess människor och dess liv.

De som inte tror eller har en mer liberal tro verkar ju ofta vara så fria och vågar pröva nya friska idéer, medan vi – försöker de säga oss – är defensiva, instängda och bakbundna av gamla föreställningar och dogmer. Inte kan väl alla andra människor och religioner ha fel? Inte kan alla goda, hjälpsamma och trevliga människor bli fördömda bara för att de inte tror på Jesus och Bibeln? Det är ju en orimlig tanke. Bibeln är nog en bra bok, men till sist handlar den bara om hur ofullkomliga människor har kämpat med livets stora frågor, hur de tänkt och upplevt Gud förr i tiden. Det behöver inte vi vara bundna av. Så vill de onda andemakterna få oss att tänka.

Hur självupptagna, inkrökta, elaka och småaktiga kan för

övrigt de kristna inte vara. De säger ofta ett, men gör något annat. De onda andarna viskar: Se vilka hycklare de är! Inte är kristna bättre än andra! Och så får de oss att koncentrera oss på andras synder och brister, samtidigt som de gör oss blinda för våra egna. Hur många har inte använt synder, fel och brister hos andra kristna som ursäkt att till sist lämna Kristus och gå tillbaka till mörkret.

Besvikelser och motgångar i livet är en annan sak som djävulen är mycket skicklig på att utnyttja. Antingen gör han oss bittra och anklagande mot Gud, som vi i prövningens stund tycker bara tiger och inte hör våra böner, eller så vill han få oss att slå över i svart missmod, bittra självanklagelser och unken självömkan. Somliga hjälper Gud, men inte mig, suckar man bittert. Bakom sådana svarta tankar står mörkrets andar som vill få makt över oss.

På detta och många andra sätt sår de onda andarna frön i oss som gror så sakteliga och låter ett avfall från Gud mogna fram. Gradvis kommer man bort från Ordets sfär, fattar kärlek till världen och låter mörkret få makt över sinnet. Fast man upplever det inte så. Det blir ungefär som vid det första syndafallet, då synden, den förbjudna frukten, började glänsa mer och mer ju längre Eva lyssnade till ormen. Mörkret upplevs inte alls som något mörker, utan som något ljust och bra, något lockande och fint. I mörkret finns det inga skarpa Guds bud som talar om rätt och fel och bara ger skuld känslor. Där i mörkret kan man ju leva och tro som man innerst inne känner och vill, utan att präster och andra fariséer som tänker fyrkantigt kommer och slår en i huvudet med Guds Ord. I mörkret kan man gömma sig, dölja sin synd och få vara ifred för Bibelns Gud. Och där har man sällskap med så många andra.

Så kan det gå till när mörkret får makt över oss, så att vi till sist ropar som hedningarna mot Kristus och hans kyrka:
Låt oss slita sönder deras bojor och kasta deras band ifrån oss (Ps. 2:3).

De som mörkret fått makt över brukar särskilt anklaga de forna kristna bröderna för en sak, nämligen att de är så

fördömande. Det är egentligen inte alls märkvärdigt att de gör det. För när mörkret fått makt över sinnet, då vill man inte göra bot längre, inte ångra och bekänna sin synd och tro förlåtelsen i Jesu namn. I stället vill man försvara sin synd och sitt liv i mörkret. Och då blir det taggarna ut och intagande av försvarsposition, så fort Guds Ord kommer på tal. De obotfärdiga vill att man skall vara förstående och godkänna deras väg, inte fördöma den. Därför tycker de så hjärtligt illa om Guds Ord och gör ofta våldsamma utfall mot dem som håller fram det. De vill inte bli störda. Den som mörkret fått makt över blir en ljusskygg människa. Jesus säger: *Ty var och en som gör vad som är skamligt, han hatar ljuset och kommer inte till ljuset, för att hans gärningar inte skall bli blottade* (Joh. 3:20).

När Gud sände profeter i Gamla testamentet för att predika bot och bättring för folket i avfallstider, då ville man att de antingen skulle vara tysta eller tala vackert och tröstande: *Allt står väl till, allt står väl till* (Jer. 8:11), så som många andra präster predikade. Men allt stod inte väl till, sade Herren. De som talade Guds Ord förföljdes och dräptes. Det gällde att få tyst på dem och slippa höra. Och sådan är mörkrets inställning också i dag.

Att vandra i ljuset och fortsätta att tro på Jesus är således inte lätt. Mörkret begär oss. Det vi har talat om är realiteter. *Det är ju inte mot kött och blod vi har att kämpa*, säger aposteln i Ef. 6:12, *utan mot furstar och väldigheter, mot världshärskare som råder här i mörkret, mot ondskans andemakter i himlarymderna*.

Hur skall vi egentligen kunna vandra i ljuset med dessa onda och starka andemakter omkring oss? Det kan se ganska hopplöst ut. Men så är det inte. Det är en vandring full av hopp och seger.

2. Det som gör vandringen så hoppfull är att ljuset är starkare än mörkret

Det är just denna sanning som får oss att börja tro och vandra vidare i tro – inte i tro att vi är starkare än mörkret men att Ljuset, Kristus, är det. Han sade: *Jag är världens*

ljus. Genom många tecken och under, inte minst genom sin segerrika uppståndelse från de döda, bevisade han det. *Den som följer mig kommer aldrig att vandra i mörkret utan skall äga livets ljus* (Joh. 8:12), lovar han. Det är ett mycket starkt löfte. Den som tror på det övervinner de onda andemakterna, mörkret och hela världen.

Omvändelsen beskriver Bibeln som en omvändelse *från mörkret till ljuset och från Satans makt till Gud* (Apg. 26:18). Gud har kallat oss genom evangelium *från mörkret till sitt underbara ljus* (1 Petr. 2:9). Det gjorde han redan i dopet. Tror vi på Kristus och på det han gav oss i dopet, så gäller det som står i Kol. 1:13-14 också oss. Där står det: *Det är han som friat oss från mörkret och fört oss in i det rike, som tillhör hans älskade son. I honom äger vi förlossningen, förlåtelsen för våra synder.*

I dagens evangelium hörde vi om hur Jesus talar om Satan som en stark man. Men han talar också om en starkare som angriper och besegrar djävulen och tar ifrån honom alla vapen. Det är han själv som är den starkare. Strax före vår predikotext säger Jesus till folket: *Nu går en dom över denna världen. Nu skall denna världens furste kastas ut. Och när jag har blivit upphöjd från jorden skall jag dra alla till mig. Med de orden lät han förstå på vad sätt han skulle dö* (Joh. 12:31 f). Jesus upphöjs först på korset för att bära alla människornas synder. Han ger sitt liv till lösen för alla och uppstår på tredje dagen med rättfärdighet för alla. Sedan upphöjs han till platsen på Faderns högra sida i himmelen för att därifrån dra alla till sig.

Detta dragande sker genom evangeliet om syndernas förlåtelse som han överlämnat åt kyrkan. *Det är en Guds kraft till frälsning för var och en som tror* (Rom. 1:16) – en kraft som mycket effektivt driver ut Satan och alla hans onda andar som plågar oss och vill hålla oss fångna i mörkret.

Vi har tidigare sett hur mörkret hela tiden begär oss, och hur svårt det därför är att vara kristen. Vi angrips av orenhetens, otuktens och avundens onda andar, den falska trons vilseledande andar, trötthetens och missmodets svarta

änglar. När vi ger efter för deras angrepp och låter det onda få makt över oss, så måste vi skynda oss att driva ut det igen, så att det inte rotar sig och vi blir fast i mörkret.

Det enda som då biter på Satan och hans anhang är Ordet och evangeliet. Därför är det så viktigt med gudstjänst, predikan, bikt och nattvard. Jesus säger: *Vandra medan ni har ljuset... Tro på ljuset medan ni har ljuset.* Det betyder: medan Kristus låter sig finnas i Ordet och sakramenten.

Låt oss inte ta för givet att vi alltid har tillgång till Ordet, så att vi kan göra bot och vända om till Frälsaren. Vi kan plötsligt ryckas bort. En människa vet inte när hennes tid för omvändelse och frälsning är ute. Vår text innehåller ett tragiskt stycke i mitten som handlar om hur långt gående obotfärdighet hos Israels folk straffades med förhärdelse. Gud själv, står det, förblindade deras ögon och förstökade deras hjärtan. Men hur kan Gud, som vill dra alla till sig, göra så?

För att vi skall rätt förstå detta är det viktigt att lägga märke till följande. Bibeln lär aldrig någonstans att Gud i förväg bestämt att vissa människor skall han förhärda. Nej, han vill verkligen dra alla till sig genom Jesus Kristus. Vi måste här skilja på Guds första och främsta vilja, som alltid på allvar *vill att alla människor skall bli frälsta och komma till insikt om sanningen* (1 Tim 2:4), och hans vilja i andra hand att döma och straffa dem som inte tror. Det senare är alltid *en följd* av att människor förkastar evangelium och förhärdar sig mot den Guds kärlek som uppenbaras i Kristus Jesus. Hans vilja är helt visst att de som envist flyr ljuset och älskar mörkret till sist skall straffas med evigt mörker. När människor upprepade gånger förhärdar sig mot Guds nådiga och barmhärtiga vilja kan han redan här låta nådatiden för deras del ta slut. Han kan straffa deras förhärdelse med definitiv förhärdelse. Det här sade Jesus inte för att vi skall spekulera över vilka människor som kan ha drabbats av denna dom, utan för att vi själva skall ta åt oss allvaret i orden: *Medan ni har ljuset.*

Vi kan trassla in oss i oärligheter och halvsanningar, där den ena synden leder till den andra och till sist sitter man

fast i en enda stor härva. Vad som då behövs är syndernas förlåtelse och en ny start. ”Vänta till en annan gång”, viskar de onda andarna. ”En annan gång” – den uppskjutna boten – är ett av djävulens allra enklaste och mest effektiva knep att lura oss. Hur många har inte lurats in i det eviga mörkret på det sättet!

Medan ni har ljuset, säger Jesus. Det är hans första och brinnande vilja och önskan som talar i de orden. Han vill att du skall komma till honom och säga: ”Herre, jag kan inte fortsätta så här längre, du ser hur jag ställt till det, vilken ond cirkel jag kommit in i. Jag klarar inte upp det själv. Nu vill jag falla ned inför dig, som är god och barmhärtig. Herre, du som kan göra allt nytt, jag ber dig att du renar mig från min synd och låter mig börja om och leva i ljuset igen.”

Den som kommer så vandrar inte längre i mörkret utan i ljuset. Sådana människor förbarmar sig Herren över. *Ett förkrossat och bedrövat hjärta skall du, Gud, inte förakta*, säger David i Ps. 51:19. Han löser dem från all synd, fyller dem med den Helige Ande och gör dem till ljusets barn. Så är det att tro på honom som är starkare än mörkret. Det är en svår vandring – men samtidigt mycket ljus, trygg och hoppfull.

Om jag än vandrar i dödsskuggans dal, fruktar jag inget ont, ty du är med mig, din käpp och stav, de tröstar mig (Ps. 23:4). Amen.

S.B.

[Lutheranen 1/1995]

Lärosamtal med ELBK

Förra året publicerade vi en kort översikt över de olika lutherska kyrkorna i USA och i Europa. Vi konstaterade att Sverige under relativt kort tid fått inte mindre än fem fristående lutherska kyrkor varav endast två stod i kyrkogemenskap med varandra, nämligen Evangelisk-lutherska Bekännelsekyrkan och Lutherska församlingen.

Vi nämnde också att lärosamtal pågick mellan vår kyrka, Lutherska Konkordiekyrkan, och ELBK för att se om kyrkogemenskap kunde upprättas. Hur har det gått med dessa samtal? undrar en del av våra läsare

Lärosamtalen har utvecklats i mycket positiv riktning och fört oss mycket nära kyrkogemenskap med varandra. En sann, biblisk och kyrklig enhet innefattar gemensamt gudstjänstfirande med nådemedlen i centrum. Den måste bygga på en verklig *concordia*, endräkt och samsyn, på Skriftens grund. Därför må lärosamtal ta den tid som behövs. Att hasta för fort och sopa besvärliga frågor under mattan är inte bra. Lärofrågor som inte klaras ut ordentligt blir lätt frön till framtida splittringar.

En läropunkt som varit uppe ganska mycket i våra samtal är nattvarden. Vi har varit överens om att den heliga och saliggörande närvaron av Kristi kropp och blod i brödet och vinet verkas av instiftelseorden som läses i mässan. När Kristus i vår mässa genom prästen säger ”Detta är min lekamen”, då får vi inte ifrågasätta att det verkligen är som Kristus säger.

Närvaron börjar således med konsekrationen och inte vid något annat tillfälle i nattvardsmässan som t.ex. vid utdelandet eller mottagandet. Både vi och ELBK avvisar alla former av *filippism* (efter Filip Melanchtons och hans efterföljares avvikelse i reformert riktning bort från Bibelns och Luthers lära om nattvarden). Filippismen låter Ordets kraft träda tillbaka till förmån för nattvardsgästernas mottagande av sakramentet med munnen som blir det som ytterst skapar närvaron.

Vi har också samtalat om hur man bör se på och behandla det som eventuellt blir över av det konsekrerade brödet och vinet sedan alla nattvardsgästerna fått del av sakramentet. Många tycker nog att detta är oandliga frågor och teologiska hårklyverier som kristna inte skall befatta sig med. Men så kan vi inte se det. Den som tror att brödet och vinet på altaret verkligen är Kristi lekamen och blod i kraft av instiftelseorden, måste också i stor vördnad för nattvardens under ställa sig frågan vad som skall göras med

det heliga som blir över. Skall vi lägga tillbaka brödet bland oinvigt bröd? Skall vinet hällas ut i någon form av sakralt avlopp i sakristian, vilket är en mycket vanlig praxis i dag? Eller skall vi, som romerska katoliker gör, spara sakramentet för processioner och tillbedjan?

Vi har funnit att det enda som Skriften säger om det konsekrerade brödet och vinet är att det skall ätas och drickas till syndernas förlåtelse. Även det överblivna inom mässas ram omfattas av instiftelseordens ”Gör detta”. Därför är båda våra kyrkor överens om att det är en rätt och skriftenlig ordning, att det som blir över förtärs av prästen eller av några andra nattvardsgäster. Gör vi så, slipper vi också en massa onödiga spekulationer om nattvardselementen och missbruk av dem, vilket ofta har förekommit under tidernas lopp.

I ELBK-tidningen Lutherskt sändebrev nr 1/95 citeras ett stycke ur en bok av B. W. Teigen om Martin Chemnitz nattvardsteologi som väl sammanfattar vår ståndpunkt. Där sägs bl.a. följande:

Det är tydligt att Luther höll före att konsekrationen åstadkommer Kristi kropps och blods sanna närvaro, realpresensen, och att ”gör detta” inte bara betyder att konsekrera bröd och vin till att vara Kristi kropp och blod utan att också dela ut dem, ta emot dem, äta och dricka dem (Konkordieformeln, SD VII, 81). Också för Chemnitz innebär denna Guds befallning att allt som har konsekrerats i gudstjänsten skall förtäras, eftersom han bekände att ”det strider mot instiftelseorden, om brödet som har välsignats inte utdelas, inte mottages, inte ätes”.

Så vill vi värna om altarets saliggörande sakrament från dess början och till dess slut.

Vår förhoppning är att våra kyrkors medlemmar inom kort skall förenas i gemensam tro och bekännelse på Bibelns grund och tillsammans kunna böja knä vid samma nattvardsbord.

S. B.

Kommentaren

[Lutheranen 1/1995]

Tolkning av det orimliga

I Svenska Dagbladet förde ett par teknologie doktorer och tillika professorer för ett tag sedan en debatt om Ingemar Hedenius kristendomskritik och tankens klarhet (SvD 24/12 1994 och [22/1 1995](#)).

Den ene, professor Ericson, vill med Hedenius förpassa kristendomens ”metafysiska överbyggnad till samlingen av övriga historiska villfarelser”. Den kristna tron är orimlig för förnuftet och måste således förkastas, bortsett från den etiska grundprincipen som finns i sammanfattad i den gyllene regeln i Bergspredikan (Matt. 7:12) – en princip som för övrigt inte är unik för kristendomen, utan återfinns i de flesta religioner.

Den andre, professor Öhman, verkar däremot uppträda som en slags försvarare av Bibelns texter. Han hävdar att Bibeln är skriven på ett religiöst språk, och att man därför inte kan tolka den på vanligt sätt. Det måste ske på ett speciellt religiöst sätt. Det är ett allvarligt missförstånd att se kristendom och religion över huvud taget ”som en intellektuell lärobyggnad”, menar Öhman.

Både Öhman och Ericson är egentligen överens om att det mesta i det kristna lärosystemet är vidskepelse om man läser det som det står och tolkar det som man vanligen läser och tolkar en text. Men det finns en poäng i Ericsons kritiska invändningar mot Öhmans sätt att tolka Bibeln. Han skriver:

Just detta argument – att de kristna dogmerna måste förstås på ett alldeles speciellt sätt och att således det kristna teologiska språket skulle vara väsentligen skilt från vårt vanliga språk – var ett av de centrala argument som anfördes från teologiskt håll under debatten på 50-talet och som Ingemar Hedenius med skärpa vände sig emot.

Det är åtminstone två fundamentala problem förknippade med den

hållningen. För det första är det klart att man med den metoden kan försvara precis vilken text som helst. För det andra ger denna hållning i sig ingen vägledning beträffande en ”korrekt” tolkning, när nu den omedelbara naturliga tolkningen inte kan accepteras.

Man ställer sig onekligen den frågan: vad är det för glädje med en text som man visserligen ”vet” är sann men som man inte kan tolka? Det är som att stå med ett hemligt chiffer i handen utan att ha tillgång till nyckeln.

Öhmans metod att vilja behålla Bibeln, men samtidigt fly undan dess verkliga innehåll är bibelkritikens och liberalteologins klassiska metod. Man ser mycket väl vad Bibeln lär, men finner det orimligt och stötande. Därför måste Bibeln läsas och tolkas på ett annat sätt, utifrån ”det religiösa självmedvetandet”, menar man. I själva verket är denna tolkningsmetod ett fribrev att tolka texterna som man vill – t.o.m. rakt motsatt vad som uppenbart står i dem. På detta sätt behöver man t.ex. inte ”bokstavligt” tro att Guds Son blivit människa, dött på korset och uppstått på tredje dagen. Läran om frälsningen, som Bibeln så klart och tydligt knyter till dessa händelser, kan då också ges en annan innebörd som bättre stämmer med vad förnuftet anser vara rimligt.

Ericson gör en alldeles riktig iakttagelse, när han påpekar att med denna metod finns det inte någon bestämd norm som man kan gå efter, för att avgöra om en tolkning är ”korrekt”. Bibeln är *a priori* underkänd som rättesnöre. Och det är ju precis så som många vill ha det. Den stora faran tycks vara en Bibel som talar i klartext.

Sanningen bakom alla försök att fördunkla och mörklägga Skriften är inte dess oklarhet. Det är det klara ljuset man inte tål.

S.B.

[^]

